

L'Horitzó platejat de la lona

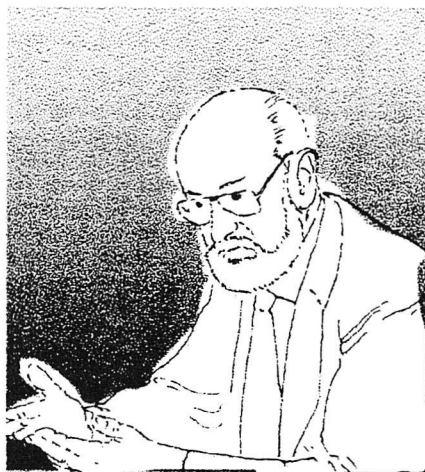
L'evocació del circ a la poesia de Josep Mª Llompart

Gabriel Janer Manila

Avui m'he proposat de ras-
trejar en l'obra poètica de Josep
M. Llompart les empremtes del
circ, les marques que el record
del circ de la infantesa -écuyères
i pallassos, domadors i músics,
trapezistes perduts en el cel de
la lona- ha deixat en la seva
poesia.

He pogut inventariar quatre
textos en els quals la presència
del circ es converteix en el suport
de l'univers poètic de Llompart.
Dos, successius, a *Memòries i
confessions d'un adolescent de
casa bona* (1974), un altre a
Mandràgola (1980), i un quart
poema publicat posteriorment a
l'aparició del poemari *Spiritual*
(1992), per ara, el seu últim
aplec. (1)

Llompart diu -m'ho ha dit pri-
vadamment- que el circ apareix en
la seva poesia en forma
d'encàrrec, perquè es tracta en
cada cas de textos circumstan-
cials escrits en homenatge a Joan
Soler-Jové, al qual li dedica de
manera explícita el segon i el
quart. També el tercer, titulat
"La Relíquia", de *Mandràgola*,
és dedicat a Charlie Rivel, el gran
pallasso del qual Soler-Jové ha
dibuixat gairebé tots els gestos i
tots els silencis. No obstant
aquesta circumstancialitat, per-
sisteixen al llarg d'aquests tex-
tos els temes estimats per Llom-
part: l'evocació de la infantesa
com un bé perdut, el temps irre-

cuperable, la ciutat dels som-
nis...

El poeta sap que va esser
feliç, quan era un infant. S'en-
recorda del circ i l'evoca en el
poema "El Circ" de la mateixa
manera que evoca la infantesa.
El poeta comença: "*Aquella noia
del circ tenia els cabells blaus / i
els ulls rossos*". Hi ha en l'inten-
cionat capgirament dels adjecti-
us una referència subtil a aquell
temps venturós; però també
tracta de dir-nos que és un bé
perdut, allunyat, del qual con-
serva una imatge boirenca en la
memòria dels seus "ulls rodons",
una imatge en la qual fàcilment
poden confondre's els colors.

L'eufòria evocadora del re-
cord es trenca de sobte amb el
sarcasme: "*Passaven écuyères,
pallassos plens de plena / amb el
rostre esqueixat / -que ara gairebé
puc veure en el mirall- / i els
domadors vermells amb les*

*medalles, / mentre la banda gal-
tejava un esclat de trompetes*".
El poeta sap que la memòria del
circ és remota, que es perd rere
la cortina dels anys i que la seva
cara, en mirar-se al mirall, li
recorda els pallassos plens de
pena.

Més endavant, tornarà a
aquest sarcasme, una mica més
suavitzat: "*Ella volava per
estrelles de plata / -de plataions,
diria ara-*". Llavors, dirà que ho
recorda -potser ens ho recorda-
"*...per entremig de caramulls de
runa*", que, burlant-se de tot
quant ha perdut, "*i tot fent pam
i pipa*", escriu "*aquests versots*".
Només per riure's del passat ir-
recuperable, el poeta rescata un
gest d'infant.

Però la noia del circ que tenia
els cabells blaus i els ulls rossos,
que volava enlaire "*i s'allunyava
xalesta per l'horitzó de la lona*",
esdevindrà el mite que el home
feliç per sempre de la "*Cançó
d'anar a les títeres*" cerca
abastar: "*I quan seré gran /
enamoraré / altes trapezistes /
pels cels mentiders*".

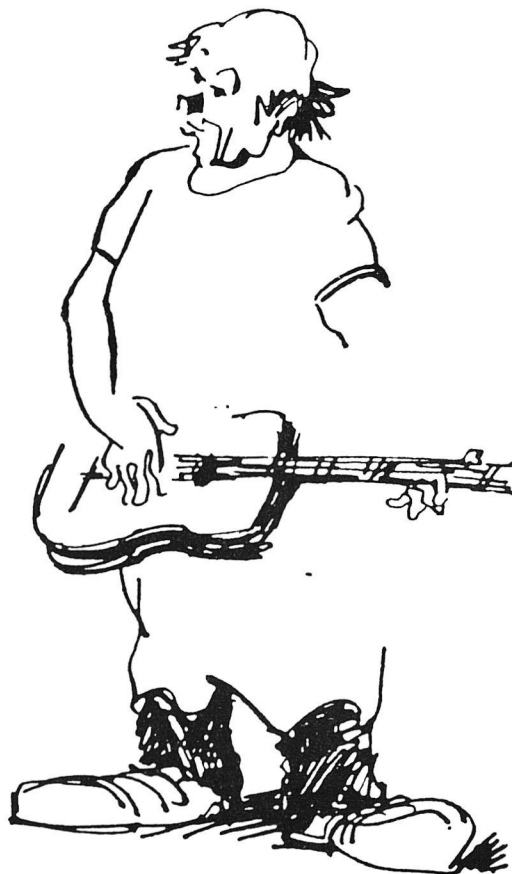
No hi és, la noia, a "La
Relíquia", segurament un dels
textos més dramàtics de Llom-
part. Escrit en forma de paràfrasi
al poema de Joan Alcover -"*tema
i variacions en homenatge a
Charlie Rivel*"-, anota a la dedi-
catòria-, conté una immensa
càrrega de sarcasme, de desen-

gany, de solitud i pena, de causticitat. Surrealista, Llompart és capaç de totes les gosadies. *"Jo avançava lent, pel jardí, amb les mans plenes d'hores"*. La vida i la mort dels pares -la mort omnipresent- és evocada amb agressivitat grotesca. El poeta es recolza a la soca de l'antiga olivera i observa que la corda que penja de la branca -la relíquia- podria ser la corda d'un penjat. Fou llavors que -diu finalment-: *"...pel caminó del focus, bambalines i llàgrimes, apaivagant fuets de domador, trapezistes, amb sabatots i pena, delicadíssim*

acordi de la nit -trenta anys de nit com una rosa amarga-, comparegué el pallaso. El jardí d'Alcover és al text de Llompart un jardí tenebrós, sobre el qual pullulen enfollides i extravagants les ombres.

"Trànsit" és l'últim poema publicat fins ara per Llompart. És evident que el títol evoca el tema de la mort, tan recurrent en la seva obra. El poeta es dirigeix a un tu -potser el tu que veu dins el mirall- a qui adverteix els records que li vindran a la memòria quan els dies s'acabin. Hi desfilaran *"pallassos plorans i trapezistes de joia"*. I apareixerà de bell nou *"la noia rossa"* que ara tindrà blavíssims els ulls i els cabells... El poeta és rotund: *"Ensonyat, obriràs la porta de les ombres"*. L'obscuritat de la mort contrasta al final del poema amb la transparència de la memòria. El poeta sap que va ser feliç.

(1) Aquest poema, titulat "Trànsit", que no cal confondre amb el del mateix títol de *Spiritual*, ha estat publicat dins Soler-Jové: *testimoni d'una tasca feta*, Sant Feliu de Llobregat, 1992.

Charlie Rivel.

Dibuix de J. Soler-Juvé

Soler-Jové